

הלכות מעשיות

שיעורו של מורנו הגאון הרב מצליח-חי מאזוז שליט"א

שודר בערוץ "קול ברמה" בתכנית "בית ההוראה"

העלון מוקדש לע"נ גאון עוזנו עמרת תפארת הפוסקים מרן רבנו עובדיה יוסף בן גורג'יה זצוק"ל

הלכות קדושה וצניעות

נושאי השיעור:

ימי השובבי"ם. התרחקות מן הנשים. קריאת האשה בשמה. איסור ההבטה באשה. איסור הנאה מריח הבשמים שעל האשה. איסור ההסתכלות בשוק של אשה. איסור הסתכלות בבגדיה של אשה. הליכה בדרך אחורי אשה. איסור כוונה ליהנות מהסתכלות באשה. החילוק בין איסור הסתכלות באשה צנועה לאשה שאינה צנועה.

להתחזק בקדושה בימי השובבי"ם

א. אנחנו נמצאים בימי השובבי"ם, ומרן החיד"א (יוסף לחק שמות יום א') כתב, ימי השובבי"ם ועוז הדרם נאמנו מאד, ומרבית העם נגשים אל ה' לשוב מחטאת נעורים וכו'.

היסוד הראשון בתשובה זה "עזיבת החטא", ובשביל לעזוב את החטא צריך לדעת את ההלכות האלה. פעם אדם אחד שנפלו לו התפלין מהתיק שלהם, בא לסבא הגאון איש מצליח ושאל אותו איך ומתי להתענות על זה. סבא שאל אותו: איך נפלו לך התפלין? ענה לו שהרוכסן של תיק התפלין שבור ונפלו משם. אמר לו: קודם כל התשובה שלך מתחילה בזה שתתקן את תיק התפלין על מנת שלא יפלו התפלין יותר, ולאחר מכן תעשה תעניות וכדומה. אדם צריך לשים לב איפה הוא חטא, ואיך להימנע שלא יבוא לידי החטא בפעם הבאה. לכן בימים האלה שעובדים על ענייני הקדושה, עושים כל מיני תיקונים וכדומה, אבל התיקון הגדול והראשון הוא למנוע את עצמנו שלא לבוא לידי חטא. שלא יהיה "טובל ושרץ בידו", ובבחינת "אחטא ואשוב" ח"ו. והרמב"ם (פ"ב מהלכות תשובה ה"ב) כתב: ומה היא התשובה, הוא שיעזוב החוטא חטאו ויסירו ממחשבתו, ויגמור בלבו שלא יעשהו עוד, שנאמר יעזוב רשע דרכו וגו'.

הרחקה מן הנשים

ב. מרן בשלחן ערוך (אבן העזר סימן כ"א) כתב כמה הלכות פסוקות שצריך לקיים אותם. בסעיף א' כתב: צריך אדם להתרחק מהנשים "מאד מאד". זה ביטוי נדיר. האחרונים הסבירו את הלשון הזאת, מפני שנפשו של אדם מחמדת את הדברים האלה. (ב"ח והובא באחרונים). אמנם אמרו רבותינו (ב"ב קסה.) "מיעוטן בעריות", שרק מעט מבני האדם נכשלים וחוטאים בזה. אבל בבית שמואל (סק"א) כתב שבכל זאת אם אדם לא ישמור את עצמו ומתחיל לחטוא ב"מ, קשה לו לפרוש מהחטא הזה. לכן מרן כתב כאן שצריך להתרחק מן הנשים מאד מאד.

והוסיף מרן ופירט הנחיות מפורטות: "ואסור לרמוז בידיו או ברגליו ולקרוע בעיניו לאחת מהעריות" [כן הוא הלשון ע"פ הגהות הגר"א]. לא הכוונה שרומז לה על ענין לא טוב ח"ו, אלא רק קורץ לה בקלות ראש על סתם שיחה שמפטטים, אבל כיון שהיא לא אשתו ולא אמו ולא אחותו, אסור לעשות את זה. וכל בחורה בשוק גם שהיא לא נשואה נקראת אחת מהעריות. "ואסור לשחוק עמה, ולהקל ראש כנגדה". אסור לספר בדיחה לאשה, ואפילו חצי בדיחה, כך מבואר בשלחן ערוך. אדם צריך לדבר עם אשה בכובד ראש.

לקרוא לאשה בשמה

ג. לכן יש הנהגה נכונה שלא קוראים לאשה בשמה אלא רק בשם המשפחה בלבד, כמו גברת כהן וכדומה, כדי לשמור

יורד למטה, וכאשר שומע את הקול של עם ישראל שחוטאים, יהושע אומר למשה: קול מלחמה במחנה, ומשה רבנו משיב לו: "אין קול ענות גבורה ואין קול ענות חלושה, קול ענות אנכי שומע" (שם י"ח). ואחר כך כתוב "ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות" (שם י"ט). מה עשה? "וישלך מידיו את הלחות וישבר אותם תחת ההר" (שם).

לכאורה הרי כבר כאשר היה למעלה בשמים, ה' אמר לו "סרו מהר מן הדרך אשר צויתים עשו להם עגל מסכה" (שם ח'), וא"כ למה לא השאיר את הלחות למעלה, וירד למטה? התשובה, שלמרות שהקב"ה אמר לו והוא ידע בבירור שעשו את העגל, בכל זאת זה עדיין לא כאב לו כמו ברגע שירד וראה את זה בעיניים, שאז לא היה יכול להחזיק את עצמו, ולכן שיבר את הלחות תחת ההר. זה הכח הגדול של אדם שרואה בעיניים. לכן אדם צריך להתרחק הרבה מראיה אסורה.

ריח בשמים שעל האשה

ה. מרן מוסיף "ואפילו להריח בבשמים שעליה אסור". אסור להריח בשמים שעל האשה¹. וכתב הרמב"ם בפירושו המשנה (פ"ז דסנהדרין): רבותינו (פסיקתא פכ"ה) דרשו "לא תנאף", לא תיהנה אף. ולכן מאד צריך זהירות בדברים האלה. מרן הגר"ע יוסף בטהרת הבית (ח"ב ריש עמוד קע"ה) פסק שאם **בתו** גדולה ומתבשמת גם כן אסור להריח, והעיר על כך החיים שכתב כן רק בתורת חומרא, אלא לדעתו יש לאסור מעיקר הדין².

אדם שנמצא באוטובוס, ובמקום סמוך יושבת אשה מבושמת, כיצד ינהג? אם אינו מתכוין להריח אין איסור.

¹ אומרים שפעם נערה אחת שהתעכבה בשידוכים באה למרן הגר"ע יוסף, וביקשה ברכה. הרב אמר לה: תלכי ותבואי עוד חודש. אחרי חודש קבעה תור וביקשה מהרב ברכה. הרב אמר לה: תלכי ותבואי עוד חודש. היא נלחצה מזה. באה בפעם השלישית, ושוב הרב אמר לה: תבואי עוד חודש. יצאה החוצה ובכתה בדמעות שלישי, וחשבה שהרב רואה עליה "דינים" וכדומה שלא ראוייה לברכה לשידוך. המשמש צבי חקק ניגש אליה ושאל אותה: למה את בוכה? אמרה לו שכבר שלוש פעמים היא מגיעה לרב והוא אומר לה לבוא עוד חודש. וביקשה שהוא יכנס לרב וישאל אותו. הוא רואה נערה בוכיה, וזה לא דבר מצוי אצל הרב. נכנס ושאל את הרב על זה: למה הרב לא רוצה לברך אותה? הרב ענה לו: היא הגיעה אלי עם ריח של בושם, והלכה פסוקה בשלחן ערוך שאסור להריח בושם של אשה, לכן אמרתי לה שתבוא עוד חודש, כי חשבתי אולי בפעם הבאה תבוא לא מבושמת, אבל כבר שלוש פעמים היא באה מבושמת. לכן תגיד לה שתבוא לא מבושמת ותתברך, זה הכל. למחרת באה ובירך אותה.

² ולכאורה היה מקום להתיר, קל וחומר מנישוק שמותר לאדם לנשק את בתו, וכמו שהעיר כעין זה לגבי אשתו בטומאתה שלכאורה היה מקום להתיר בשמים שלה ק"ו מראיה. אבל נראה שהרב סובר שיש חילוק בזה. וצריך להתיישב מה החילוק. (א"ה. וכן העיר בזה מוה"ר בתשובתו שנדפסה בירחון אור תורה (שבת תשפ"א סי' נ"א). **המערכת**.)

על "דיסטנאס" ומרחק ביניהם (ע"י עזר מקודש סק"א). להבדיל – כעין זה עושים בצבא, שהמפקדים לא קוראים לחיילים בשם הפרטי אלא בשם המשפחה, כדי לשמור על מרחק בין המפקד לחייל. הזכרת שמו של האדם מקרבת בין בני האדם. למשל סוכן לקוחות של ביטוח וכדומה שיושב עם אנשים לפגישה, דבר ראשון הוא שואל "מה השם שלך?", והוא זוכר את זה ומקפיד במהלך השיחה להשתמש בשם של הלקוח הרבה פעמים, כי אמירת השם גורמת לאדם תחושה נעימה, ועל ידי זה הם מושכים את לבו לרכוש את המוצר שחפצים שיקנה. לכן צריך ללמוד מזה למקרה שאדם מדבר עם אשה זרה, שלא להזכיר את השם שלה אלא רק את שם המשפחה בלבד. ואין הבדל אם היא מזכירה שלו או מנהלת שלו או עובדת בחנות שלו או שכנה וכדומה, יש להקפיד לא לקרוא בשמה כלל.

זו הנהגה נכונה וחשובה, ובדרך כלל גם מקפידים על זה בציבור החרדי. וכך מקפידים בספרים ובכתבי העת החרדיים, ובדרך כלל לא כותבים את השם הפרטי של הסופרות, רק למשל סופרת בשם רבקה הירשפלד כתוב "ר. הירשפלד". ואם אחת כותבת את השם שלה המלא זה לא בסדר, מפני שהשם צריך להיות מוצנע ומכוסה. ההלכות האלה מצויות ביותר. אמנם תמיד יש עוד נקודות נוספות בזה, וכל אחד יתבונן מה עלול לגרום לו לקלות ראש והרהור ח"ו ויתרחק ממנו, ותן לחכם ויחכם עוד (ספר החינוך מצוה קפ"ח). אבל כאשר אדם יקיים מה שכתוב בשלחן ערוך, זה יפתור רוב הבעיות.

איסור הבטה באשה

ד. אסור להביט ביופי של אשה, כמו שמרן (שם) הוסיף: "או להביט ביופיה". ידועים דברי הרמב"ם (פ"ד מהל' תשובה ה"ד) "המסתכל בעריות מעלה על דעתו שאין בכך כלום, שהוא אומר וכי קרבתי אצלה, והוא אינו יודע שראיית העינים עוון גדול, שהיא גורמת לגופן של עריות, שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם". ובשירי ברכה (המלוקט) למרן החיד"א הביא דברי רבנו יונה בשערי תשובה, שאדם שמזלזל בזה ואינו מקפיד כלל לשמור עיניו נקרא "משומד לדבר אחד" בר מינן. יצר הרע שולט בעינים, ואמרו רבותינו במסכת סוטה (דף ח' ע"א) קבלה בידינו שאין יצר הרע שולט אלא במה שענינו רואות". רק אם הוא רואה דבר הוא משתולל.

הראיה בעינים יש לה כח גדול. משה רבנו בהר סיני עלה לשמים, ואחרי שחטאו בעגל הקב"ה אומר לו "לך רד כי שחת עמך" (שמות ל"ב ז), והוא התחיל תיכף להתפלל לפני הקב"ה, "ויחל משה את פני ה' אלקיו" (שם פסוק י"א). הוא

הגמרא במסכת ברכות (נ"ג סע"א) אומרת: היה מהלך בשוק של עבודה זרה, "נתרצה" להריח הרי זה חוטא. דהיינו אדם שנכנס לשוק ומקטירים שם קטורת לעבודה זרה, אם הוא מתכוין אפילו שזה בעל כרחו אסור. אבל אם לא מתכוין ליהנות מזה, מותר. וזה בתנאי שאין לו אפשרות ללכת למקום אחר. כך מבואר בגמרא במסכת פסחים (כ"ה ע"ב), וכך כתב הרמב"ם (פי"ד מהלכות מאכלות אסורות הי"ב): "הנאה הבאה לו לאדם 'בעל כרחו' באיסור מכל האיסורים אם נתכוין אסור, ואם לא נתכוין מותר". ואין הבדל בין ריח של עבודה זרה או ריח בשמים של אשה, ומותר בשני תנאים: א' שאינו רוצה ליהנות, ב' כאשר אין ברירה אחרת, בעל כרחו.

מה ההגדרה של "אין לו ברירה אחרת"? מוכר רהיטים ויושבים לפניו זוג שהגברת מבושמת מאד, לכאורה יש לו דרך אחרת שיאמר לה תלכי הביתה אני לא מוכר לך, אבל באמת זה לא נקרא דרך אחרת, כי הוא צריך להתפרנס, ולכן זה נקרא שאין לו ברירה אחרת. ואם כן ההלכה בזה שאם מתכוין זה אסור, אבל אם לא מתכוין וזה בעל כרחו מותר.

לפני כעשרים וחמש שנה מסרתי שיעור בזה, ואמרת שאסור לאדם להריח ריח בושם של אשה. היה בשיעור שם איש יקר וירא שמים ובעל מעשים טובים ר' שלום טרבלסי הי"ו, השי"ת ישלח לו רפוא"ש ויאריך ימיו בטוב ובנעימים וישמח בכל יוצאי חלציו. ושאל אותי שאם כן יש לו בעיה עם לקוחות שבאות לרכוש רהיטים אצלו והן מבושמות. שאלתי את מרן ראש הישיבה שליט"א על המקרה הזה, ואמר לי שיכול להקל כיון שאין לו דרך אחרת ואין כוונתו ליהנות מזה. והוסיף לי עצה טובה "פסיכולוגית" בזה, שאם אדם מרגיש דמיונות ויש לו חשש על זה, יכניס לעצמו מחשבה כזאת: למה האשה צריכה לשים הרבה בושם? כי יש ריח לא נעים.

הגמרא במסכת נדה (ל"א ע"ב) אומרת שבגבר ואשה יש כמה שינויים ביניהם שנובעים בגלל שכל אחד נברא ממה שהו אחר. הגמרא שם שואלת מדוע הקול של הגבר לא כל כך ערב (אמנם יש חזנים עם קול ערב, אבל רוב הגברים אין קולם ערב). ולעומת זה הנשים קולן ערב, שנאמר "כי קולך ערב ומראך נאוה" (שיר השירים ב' י"ד). התוספות (ד"ה כי) מסבירים למה האשה משבחת ואומרת "דודי צה ואדום", ולא מחזירה לו שבח שקולו ערב כמו שהוא שיבח אותה? אלא שקולה של האשה ערב ואילו קולו של האיש לא ערב. ומה הסיבה לזה? הגמרא מסבירה שהוא ממקום שנברא והיא ממקום שנבראת, האיש נברא מן האדמה שאם תזרוק דבר על עפר אין נשמע קול, ולכן הקול של הגבר אינו ערב, ולעומת זה האשה נבראה מן העצם של האדם הראשון, שאם תכה על עצם יש קול לזה, ולכן קולה של האשה ערב. במדרש רבה (בראשית פרשה יז) כתוב גם ששאלו את רבי יהושע למה האשה צריכה להתבסס והאיש אינו צריך להתבסס? ענה להם רבי יהושע שגם בזה האיש ממקום שנברא והאשה ממקום שנבראת, הגבר נברא מהעפר ואדמה

לא מסריחה לעולם. ולכן אין בו כל כך ריח של זיעה. ולעומת זה האשה נבראה מהבשר של האדם, ואם אדם ניח בשר שלושה ימים בחוץ הבשר יסריח. ומהסיבה הזאת ריח הזיעה של האשה חריף יותר. ולכן האשה זקוקה יותר להתבשם...

לכן אדם שמגיעה לפניו אשה עם בשמים, יחשוב מיד על הדבר הזה, וכך יוריד מעצמו את הדמיונות של יצר הרע. לפעמים היצר הרע שכחו גדול מאד מדמה דמיונות לאדם וזה ענין פסיכולוגי, לכן האדם צריך להכניס דברים בכיוון ההפוך ולעבוד על זה.

איסור הסתכלות בשוק של אשה

ו. "ואסור להסתכל בנשים שעומדות על הכביסה" (שו"ע שם). בעבר הנשים היו לובשות שמלה ארוכה עד הקרסול ממש, אבל כאשר היו הולכות לכבס בנהר היו מגביהות מעט את השמלה, וממילא היה נראה חלק מהשוק.

מה זה שוק? יש סוברים שזה החלק העליון ברגל, אבל באמת השוק זה החלק התחתון הסמוך לכף הרגל. ויש ראיות רבות לזה, כמו שכתב מרן הגר"ע יוסף בטהרת הבית (ח"ב עמ' קסה. וע"ע בשו"ת יביע אומר ח"ו חו"ד סימן י"ד). וכן דעת מרן ראש הישיבה שליט"א בספרו סנסן ליאיר (עמ' רמ"ט, ר"ג. וע"ע בס' מגדולי ישראל עמ' תק"ד - תקי"ב). ומורי ורבי בס' ברכת ה' (ח"א פ"ז סי"א). הרגל מחולקת לשלושה חלקים: למטה כף הרגל שמותר בגילוי גמור, מעליו זה השוק, ומעליו זה הירך. והגמרא במסכת ברכות (כ"ד ע"א) אומרת "שוק באשה ערוה", שאסור לאשה לגלות את המקום הזה. לכן מרן כותב שאסור להסתכל על הנשים שעומדות על הכביסה.

הגמרא במסכת בבא בתרא (נ"ז ע"ב) אומרת על הפסוק בישעיה (ל"ג ט"ו) "הולך צדקות ודובר מישירים וגו' ועוצם עיניו מראות ברע", אמר רבי חייא בר אבא, זה שאין מסתכל בנשים בשעה שעומדות על הכביסה. שואלת הגמרא: במה מדובר כאן שהפסוק משבח אותו אם עוצם עיניו, ומשמע שאם לא עוצם עיניו הוא לא צדיק ולא רשע? אם יש לו דרך אחרת הרי הוא נקרא רשע. ומבאר הרשב"ם: **ואף על פי שעוצם עיניו, שלא היה לו להתקרב אלא להתרחק מן העבירה**, שהרי קיימא לן במסכת חולין (דף מ"ד ע"ב) הרחק מן הכיעור. וממשיכה הגמרא: ואם אין לו דרך אחרת אף על פי שמסתכל דרך הליכתו הרי אנוס הוא ואנוס רחמנא פטריה, ולמה מצריכו הכתוב לעצום עיניו. ועונה, לעולם שאין לו דרך אחרת ואפילו הכי הוא צריך למינס נפשיה, דהיינו להטות עיניו לצד אחר, וזה מה שמשתבח בו הפסוק שלמרות שהוא אנוס, מטה את עיניו וזה נקרא חסיד. עד כאן דברי הגמרא עם פירוש רשב"ם שם. למדנו מכאן שאם יש לאדם דרך אחרת שלא יראה בה מראות לא צנועות, אסור לו ללכת בדרך שיש בה פריצות, ואפילו ששומר את עיניו נקרא רשע. והדברים לא פשוטים.

הסתכלות בבגדי האשה

ז. "ואסור להסתכל בבגדי צבעונין של אשה שהוא מכירה, אפילו אינם עליה" (שו"ע שם). כלומר בגדים שתלויים בחלון בחבל כביסה וכדומה, והם של אשה שמכיר אותה וכדומה, אסור להסתכל בהם. קל וחומר שאסור להסתכל בהם בזמן שהם עליה. לפעמים אדם לא מסתכל בפני האשה ממש, אבל מסתכל למטה והבגד נאה, ואפילו שהיא צנועה לגמרי, בכל זאת אסור לעשות את זה. כל הדברים האלה הם פסקי הלכות, ולא עניני חסידות בכלל.

ללכת אחרי אשה בדרך

ח. "פגש אשה בשוק אסור להלך אחריה, אלא רץ ומסלקה לצדדין או לאחוריו" (שו"ע שם). אדם שהולך בדרך ופתאום רואה אשה לפניו, צריך להתקדם מהר כדי שיעבור אותה. והאיסור הוא דוקא כאשר הולך אחורי האשה שהולכת, שאז מביט בתנועותיה (הרדב"ז ח"ב סימן תש"ע).

אבל אם היא יושבת אין איסור בכך. לכן אדם שיושב באוטובוס ולפניו יושבת אשה, או שנוסע ברכב של החבר ומלפניו יושב חברו הנהג ואשתו, מעיקר הדין אם היא לבושה בצניעות מותר לו לשבת מאחורה, כי כל האיסור דוקא כאשר היא הולכת וכמו שאמרנו.

למה לא כתוב שאסור גם מול אשה? כי לפני אדם מתבייש להסתכל בה, אבל מאחוריה היא לא מרגישה בו ואדם לא מתבייש בזה, לכן הגמרא באה ללמד שאסור ללכת אחורי אשה.

אחרי אריה ולא אחרי אשה

והגמרא במסכת ברכות (דף ס"א ע"א) אומרת משפט שלכאורה קשה להבין אותו: "אחורי ארי ולא אחורי אשה", כלומר אם בדרך אחת הולך אריה, שאמנם רחוק אבל זה קצת מסוכן כי תמיד יש סיכוי שיהזור לאחוריו, ואילו בדרך השנייה יש אשה, עדיף ללכת בדרך הראשונה של האריה ולא מאחורי האשה. לכאורה זה תמוה מאד, הרי אם נדע על עיר שיש בה אריה לא ניכנס אליה בכלל, וכאן שיש שני דרכים עדיף ללכת בדרך מאחורי האריה. עד כדי כך? יש מבארים כי האריה זה סכנת הגוף, ואילו באשה זה סכנה לנשמה (כך ראיתי בשם הראב"ן בברכות שם).

לכאורה רבותינו אמרו זאת דרך הפלגה עד כמה חשוב להזהר, ואין הכוונה שאדם יכניס את עצמו בסכנת נפשות כזאת. ובודאי שאסור מן הדין ללכת אחרי אישה, אבל עצם המשפט "אחורי ארי ולא אחורי אשה" לכאורה נאמר בדרך צחות, שהרי הרמב"ם לא הביא את זה להלכה, וגם מרן בשלחן ערוך כתב אסור לילך אחר אשה וכו', אבל לא כתב

"אחרי ארי ולא אחרי אשה". ומכל מקום רבותינו באו להמחיש לנו עד כמה גדולה הסכנה ללכת אחורי אשה. ולכן אדם שנמצא במקומות כאלה שיש אשה הולכת לפניו, צריך להמתין קצת או שילך מסביב.

ואם אין ברירה ובכל רגע עוברת אשה לפניו, והוא רואה שיכול להמתין זמן רב אם ימתין עד שלא תהיה אשה לפניו לא יוכל לזוז ממקומו כל היום. לכן יש שכתבו שהיום שהנשים כל כך מצויות ברחובות ואין דרך אחרת, באופן כזה יוריד עיניו למטה וימשיך בדרך. אבל לפעמים יש זמנים ומקומות שהדרך ריקה, וכמו בשעות הערב וכדומה, במקרים כאלה אדם יכול לקיים הלכה זו, ואדם שרואה אשה לפניו אז או שימהר ויעבור אותה, או שיעצור מעט ויתן לה להתקדם הרבה לפניו.

כמה ההגדרה של "אחורי אשה"? שתי דעות דבר: יש אומרים עד ארבע אמות ומעבר לזה מותר, ויש אומרים כל זמן שיכול להכיר בתנועותיה, וכך מפורש בדברי הרדב"ז הנ"ל (וע"ע בס' גן נעול פ"ד).

חומר הסתכלות באשה בכוונה ליהנות

ט. "והמסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה ומתכוין ליהנות ממנה, כאילו הסתכל במקום התורף שלה" (שו"ע שם). והמקור בגמרא במסכת ברכות (כ"ד ע"א). הגמרא (שם דף ס"א ע"א) אומרת את הפסוק במשלי (י"א כ"א): "יד ליד לא ינקה רע", מה זה יד ליד? אפילו אם האדם מלא בתורה ומעשים טובים כמו משה רבנו ע"ה שקיבל תורה מידו של הקב"ה כביכול לידו (ואין במציאות אדם כזה, אלא להמחשה בלבד כמובן), אבל הוא מסתכל באשה ואפילו באצבע קטנה שלה, "לא ינקה רע", כלומר לא ינקה מדינה של גיהנם שנקרא "רע". כמה חמור הענין של ההסתכלות באשה. אבל הכוונה כאן שמסתכל ומתכוין ליהנות ממנה, כי אם לא מתכוין ליהנות מותר, רק שאין זה ראוי מדרך המוסר ולא מכובד לאדם. (משנ"ב סימן ע"ה סק"ז, ושו"ת יביע אומר ח"ו סימן י"ג אות ג').

ההבדל בין איסור הסתכלות באשה צנועה לאחרת

והמשנה ברורה שם מסביר בשם הרב פרי מגדים, שאנחנו מדברים על אשה צנועה כמובן, שאם לא מתכוין ליהנות מותר רק שאין זה מדרך המוסר, אבל אם האשה איננה צנועה אפילו שאין כוונתו ליהנות אסור להסתכל בה. וזה ההבדל בין אשה צנועה ללא צנועה, שבצנועה אם אינו מתכוין ליהנות מותר, אבל בלא צנועה אם מתכוין לראות אף על פי שאינו מתכוין ליהנות אסור.

השיעור נמסר ביום ראשון כ"א שבט תשפ"ג

עורך העלון: הרב אביחי סעדון

ביקורת: הרה"ג רבי יצחק מאזוז

ניתן להשיג את ספרי מורנו הרב שליט"א במייל, וכן

בכל רחבי הארץ בפל' 052-7108693

ניתן להצטרף לאלפים המקבלים את העלון במייל, וכן

ליצור קשר בדוא"ל - A025606532@gmail.com